

Lengyel Zsuzsanna

Sajnos nem emlékszem, mikor készült ez a felvétel. Ez a szülői házam kertje, a képen budapesti unokatestvérem, Zsuzsika (szül. Lengyel Zsuzsanna) látható. A kert hátsó részében található a tyúktól és a farakás. A háttérben a homonnai zsinagóga látható. Szüleim egy nagy kertes házban laktak Homonnában. Homonna egy kis város volt a második világháború előtt, ha jól tudom, körülbelül hatezer lakossal [Homonna közigazgatási státusa szerint a 20. század elején nagyközség volt, járásszékhely Zemplén vm.-ben, az 1910. évi népszámlálás adatai szerint 4500 lakossal (lásd: községek). -- A szerk.]. Gyermekkoromban elég sok zsidó élt itt, de nem tudom, pontosan hány család. A városban ortodox és neológ zsidók is laktak. Az ortodox zsidóknak egy vagy két imaházuk volt, a neológok pedig egy modern zsinagógába jártak. Természetesen, az épületekből nem maradt

semmi, lerombolták őket a második világháború alatt, vagy tönkrementek a háború után. A településen egy ortodox meg egy neológ rabbi és persze sakter meg kántor is tevékenykedett. Az én szüleim a neológ hitközséghez tartoztak, de nem emlékszem, ki volt akkoriban a rabbija. Homonnán épült mikve is, de mi nem használtuk. Több zsidó gyerek a zsidó elemi iskolát látogatta. A zsidók különböző szakmákban dolgoztak, akadt köztük üveges meg bádogos is. A homonnai zsidók közül jó néhányan kimondottan gazdagok voltak. Személyesen ismertem egypár nagyon jómódú zsidó ügyvédet, orvost és két patikust. A Fábián patika épülete máig a régi helyén áll. Az apám volt az egyetlen zsidó mérnök a városban és a környékén. A tehetősebb zsidók nagyon jó viszonyban voltak, rendszerint összejártak. A várost talán még a születésem előtt villamosították. Gyermekkoromban a lakosság nagy része csapvizet használt. Az autók és lovas kocsik kövezett utakon közlekedtek, és a járókelők kövezett járdákon sétáltak. Édesapám vett egy autót, de nem vezette, mert nem nagyon értett az effajta műszaki dolgokhoz. Inkább alkalmazott egy sofőrt, aki szükség szerint fuvarozta. Apuka szükség esetén a lovas kocsit is igénybe vette, ha a környező falvakban akadt munkája. Homonnában rendszerint piac is volt. Anyukám egyedül vagy a cseléd lányunkkal járt bevásárolni. Gyakran betértek a jómódú Markovics bácsi elegáns üzletébe. Személyesen nem nagyon érzékeltem antiszemita megnyilvánulásokat a városban. A lakosok máig is a legnagyobb tisztelettel viselkednek velem szemben. Nekem viszont az a véleményem, hogy az ember nem talál egy olyan helyet a világon, ahol ne lenne antiszemitizmus. Édesanyámnak kilenc testvére volt: Viktor, Miklós, Kálmán, Margit, Zoltán, Olga és Béla. Nem ismertem mindegyiket, mert közülük ketten egész fiatalon haltak meg. Anyám fiútestvérei 1914-ben Reichardról Ráczra változtatták meg a vezetéknévüket. Gondolom, a Rácz vezetéknév magyarosabb hangzású volt. Anyuka idősebbik lánytestvére, Reichard Margit 1894-ben született, Sátorajáújhelyen. Férje, Lengyel Dezső zsidó származású volt. Lengyelék Budapesten éltek. Egy lányuk született, Zsuzsanna. Nem emlékszem, mivel foglalkozott Dezső bácsi, de a felesége biztos háztartásbeli volt. A második világháború alatt a nagynénim és lánya egy darabig Sátorajáújhelyben bujkáltak. Manya néni öregkorában szklerózis multiplexben szenvedett, és rohamosan romlott az állapota. Utolsó napjaiban már csak széken ült, 1944-ben halt meg. Zsuzsikával, aki máig Budapesten él, tartjuk a kapcsolatot, és rendszeresen meglátogatjuk egymást.